

15è Seminari Internacional sobre els Antecedents i Orígens del Cinema

L'electricitat i el seu impacte en la cultura visual i auditiva de la modernitat

DIES:	Dijous 5 i divendres 6 de novembre de 2026
FORMAT:	Presencial ¹
ORGANITZA:	Museu del Cinema – Col·lecció Tomàs Mallol, Departament d'Història i Història de l'Art de la Universitat de Girona, Grup d'Investigació en Orígens del Cinema (GROC) i Projecte d'Investigació del Ministerio de Ciencia, Innovación y Universidades "El impacto de la electricidad sobre el cine y la fotografía en el cambio de siglo: de las transformaciones de la visión al animismo de los objetos (1885-1919) (ELECTROCINE) PID2024-161149NB-I00

1/ CONVOCATÒRIA

En un moment de la pel·lícula *Passion* (1982), Jean-Luc Godard afirma: "La càmera cinematogràfica, en el fons, sempre és un testimoni de la llum". La frase ens convida a reflexionar sobre la importància de la llum en la creació artística: no només la bellesa de la llum natural, sinó també les formes i els mètodes d'il·luminació que han marcat la història del cinema i, més àmpliament, la de la cultura visual.

Si la llum ha estat essencial per al desenvolupament del cinema, també cal pensar en la importància que l'electricitat ha tingut en la construcció d'una estètica cinematogràfica. I si pensem en l'electricitat, arribem inevitablement a la conclusió que els orígens del cinema se situen plenament a l'època d'expansió d'aquesta tecnologia, tant com a símbol del progrés científic com pel mite que va generar tota mena d'especulacions esotèriques. Des d'aquesta perspectiva, creiem fonamental relacionar el desenvolupament de la cultura visual entre finals del segle XIX i començaments del segle XX amb el desenvolupament de l'electricitat com un fenomen capaç d'alterar la visió i la percepció del món.

L'electricitat sorgeix com una tecnologia socialment visible entre finals del segle XIX i començaments del XX. Coincideix amb el naixement del cinematògraf, amb l'expansió de la medicina arran del descobriment dels raigs X i amb altres fenòmens de la cultura de masses derivats de la segona revolució industrial. No és casual que la factoria Edison —creada per Thomas Alva Edison— tingués un paper fonamental en l'estudi de

¹ L'organització es reserva el dret d'acceptar comunicacions en línia dels participants que ho sol·licitin (vegeu apartat *Seminari presencial*)

l'electricitat, el so i el cinematògraf. El Kinetògraf d'Edison, que inicialment buscava articular imatge i so, va tenir un desenvolupament notable gràcies a l'electricitat.

Això no obstant, allò que ens interessa en el seminari no és tant l'avenç tecnològic d'aquests dispositius, com la cultura elèctrica que es configura entre els primers anys del segle XX i el sorgiment de les avantguardes. La cultura elèctrica es pot entendre com una utopia cultural i social que genera tot un imaginari perfectament d'acord amb la nova societat que estava emergint, impulsada per tecnologies com el cinema, l'electricitat, els canvis a la premsa il·lustrada, els objectes elèctrics, l'automòbil i els primers assajos d'aviació, entre d'altres.

El seminari tindrà com a eix l'electricitat com a element transformador de la cultura visual de la seva època, centrant-nos especialment en el seu paper en el desenvolupament del cinema. El període d'estudi abraçarà des de mitjan del segle XIX fins al 1920, amb l'objectiu de poder treballar el 2028, en un seminari posterior, l'impacte de l'electricitat a les avantguardes artístiques i particularment al cinema.

2/ SEMINARI PRESENCIAL

La 15a edició del seminari **serà presencial** i tindrà lloc a la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona.

No obstant això, per poder mantenir més repercussió internacional, **algunes comunicacions podran presentar-se en línia**, sempre que sigui impossible el desplaçament per causes justificades, i l'autor/a ho sol·liciti i ho justifiqui en el moment en què se li comuniqui l'acceptació de la seva proposta de comunicació.

3/ PROPOSTA DE COMUNICACIONS

3.1. ENTREGA D'UN RESUM PER A LA SELECCIÓ DE COMUNICACIONS.

Temàtica A: L'electricitat i el seu impacte en la cultura visual i auditiva de la modernitat

– La introducció de l'electricitat a la vida quotidiana.

La il·luminació de les ciutats, la presència de la llum a les llars i la seva relació amb els objectes domèstics i els sistemes de comunicació (telègraf, telèfon, etc.). La transformació dels mitjans de transport i l'impacte del tramvia a la vida urbana i a les noves formes de percepció.

– L'imaginari elèctric a la literatura i les arts.

Des de *Frankenstein* fins a *Eva futura*, les distopies al voltant de l'electricitat i la seva projecció al cinema dels orígens.

– Esoterisme i electricitat.

Supersticions al voltant de l'electricitat: animisme i impacte en el pensament visual del període. La fascinació per allò elèctric a la medicina, on el *mesmerisme* o doctrina del "magnetisme animal" postulava l'existència d'un fluid invisible responsable del funcionament del cos humà.

– La percepció visual i la fisiologia del moviment corporal.

La circulació sanguínia, la respiració, els batecs, la gestualitat animal i humana van donar pas a la creença en una energia universal en constant oscil·lació, font de so, llum i ones elèctriques. La psicologia francesa també va analitzar, des de finals del segle XIX, les transformacions del sistema nerviós en funció de les diferents “oscil·lacions” d’energia que circula pels éssers vius, considerats des de llavors com a màquines termodinàmiques. Com va modificar l’electricitat la concepció de la medicina i la visibilitat del cos?

– L’impacte i la presència de l’electricitat a les exposicions universals.

Les exposicions universals com Barcelona 1888, París 1889 i 1900, Chicago 1893, Saint Louis 1904 o San Francisco 1915 van exhibir l’electricitat com a signe de modernitat.

– L’electricitat com a element de seguretat i com a element de mort.

Encara que celebrada com a signe de progrés i benestar urbà, l’electricitat va ser també un instrument letal: als Estats Units es va fer servir per executar mitjançant la cadira elèctrica. Edison va filmar la famosa execució de l’elefant *Topsy* pocs anys després de la primera execució humana per aquest mètode.

– L’electricitat a l’imaginari cinematogràfic del cinema dels orígens.

L’hotel elèctric, de Segundo de Chomón, ofereix una sàtira on l’electricitat és a la base de l’animisme dels objectes. Com altres produccions del període van reflectir el mite de la nova cultura elèctrica?

– L’impacte de l’electricitat als ritmes perceptius de la vida urbana.

Un gènere com *l’slapstick* va expressar la perplexitat de l’individu modern davant de la transformació elèctrica de la vida quotidiana, mentre que el melodrama començava a mostrar llums i objectes elèctrics als interiors domèstics.

– L’electricitat i la investigació sobre el so i la seva aplicació al cinema.

A la protohistòria del cinema sonor, l’electricitat té un paper crucial en el registre del so, en el desenvolupament de la ràdio i en la recerca de mètodes per amplificar el so a les sales d’exhibició.

– L’ús de l’electricitat als rodatges.

Els pioners del cinema treballaven inicialment amb llum natural; però, a partir de cert moment, la llum elèctrica, amb l’ús d’arcs lluminosos incandescents, va permetre rodatges més còmodes en interiors. També és rellevant determinar quan apareixen làmpades i dispositius elèctrics d’il·luminació dins de les pel·lícules del període que posen en crisi els sostres de vidre dels estudis de l’època. Així mateix podem investigar en quin moment l’electricitat s’incorpora als sistemes de projecció.

– La transmissió d’imatges i de sons mitjançant electricitat.

El desenvolupament de la ràdio forma part de la cultura elèctrica, igual que els primers intents de transmetre imatges a finals del segle XIX. La cultura elèctrica generarà finalment una prototelevisió.

– L’electricitat i el seu impacte a la vida de les dones.

L’origen de la *flâneuse* té a veure amb els orígens de la societat elèctrica i les formes d’il·luminació de les ciutats. El naixement de les *Kitchen Comedies* i les *Nasty Women* presents a *l’slapstick* comença a posar en crisi la relació tradicional amb els objectes domèstics.

Temàtica B: General sobre espectacles anteriors al cinema o cinema dels orígens.

Presentació de treballs en curs sobre espectacles anteriors al cinema o cinema fins a 1915.

3.2. FORMAT DE PRESENTACIÓ DE LES PROPOSTES

- **EXTENSIÓ:** Resum de la comunicació de 60 línies màxim on consti l'estat de la qüestió que es planteja, les fonts bibliogràfiques de referència, les fonts documentals primàries, secundàries o inèdites de la investigació i la novetat de l'aportació.
- **TERMINI D'ENTREGA:** **31 de març de 2026.**
- **INFORMACIÓ ADDICIONAL DE L'AUTOR:** Nom, adreça, telèfon, adreça electrònica.
- **FORMA D'ENTREGA:** Per correu electrònic a:
institutestudis@museudelcinema.cat
- **COMITÈ CIENTÍFIC ASSESSOR DEL SEMINARI:**
El Comitè Científic format per Àngel Quintana (UdG), J.E. Monterde (UB), Sandro Machetti (UdL), Bernardo Riego (U. Carlos III), Iolanda Ribas (Filmoteca de Catalunya), María Tortajada (UNIL), Martin Barnier (Université Lyon2), M. Magdalena Brotons (UIB), Laurent Guido (U. Sorbonne Nouvelle), Carolina Martínez (UdG), Alan Salvadó (UdG) i Jordi Pons (Museu del Cinema) -, avaluarà les comunicacions i donarà a conèixer individualment l'admissió o exclusió, abans del **9 de maig de 2026**.

4/ REQUISITS FORMALS DE LES COMUNICACIONS ACCEPTADES

- **EXTENSIÓ MÀXIMA:** 10 pàgines (18.000 caràcters amb espais).
- **IDIOMES:** català, castellà o anglès. (**No hi haurà traducció simultània**, s'entregaran els textos de les conferències)
- **IL·LUSTRACIONS:** Sobre suport digital, un màxim de 6 imatges.
- **TERMINI D'ENTREGA:** **15 de setembre de 2026.**
- **FORMA D'ENTREGA:** convenientment corregida, per correu electrònic a:
institutestudis@museudelcinema.cat
- **INFORMACIÓ ADDICIONAL:**
 - Nom, adreça, telèfon, adreça electrònica.
 - Un breu currículum de l'autor/a (5 línies) i un breu resum del contingut del text (5 línies).
- **PUBLICACIÓ:** Les comunicacions presentades durant la quinzena edició del Seminari seran publicades en suport paper i en suport digital a la web

www.museudelcinema.cat, juntament amb les ponències, en el transcurs de l'any 2027, sempre que hagin estat defensades per l'autor o autora durant el seminari. El comitè científic es reserva el dret d'excloure de la publicació les comunicacions que no assoleixin un nivell de qualitat suficient.

Per a qualsevol consulta sobre el Seminari, podeu adreçar-vos a:

Montse Puigdevall
Institut d'Estudis del Museu del Cinema
C/ Sèquia, 1, 17001, Girona
Tel.: 972 412 777
A/e: institutestudis@museudelcinema.cat

Girona, desembre de 2025